

بخش ج: قسمت های صنعت مالداري

درس اول: ارزيابي صنعت گاوداري

مقاصد آموزش شاگردان: در تدریس این درس شاگردان باید مقاصد ذیل را حاصل نمایند یا درک کنند:

- 1) قطعات گوشت گاو گوشتی را نام گذاری کنند.
- 2) نسل های معمولی گاوهای گوشتی را لست کنند.
- 3) واضح کنند که گاوهای گوشتی چطور انتخاب می شوند؟
- 4) نوع خدمات تولیدی گاوهای گوشتی را تشخیص کنند.

سفارش وقت تدریس: 3 ساعت

لست منابع: منابع ذیل امکان دارد در تدریس این درس مفید باشند.

Ensminger, M. E., *The Stockman's Handbook*. Danville, Illinois: Interstate Publishers, Inc. 1992

Internet keywords: Beef cattle, beef breed, cattle and animal care.

لست سامان و وسایل، تهیه و تدارک و سهولیات:

- تخته سفید یا سیاه.
- پروجکتور پاورپاينت.
- اسلایدهای پاورپاينت.
- کاغذ شفاف برای پروجکتور.
- کاغذ لابراتوار برای شاگردان.

اصطلاحات: اصطلاحات ذیل در این درس ارایه می گردد. (به حروف بزرگ نشان داده میشود): سلاید

پاورپاینت نمبر 2.

- تغذیه کنندگان گاوها (Cattle feeders)
  - ساختمان (Conformation)
  - خدمات برای گاو – گوساله (Cow-calf operation)
  - قابلیت قطعه شدن (Cut ability) مقدار قطعات خورد گوشت که از لاشه بدست می آید.
  - تقاضا (Demand)
  - نسل دو مقصده (Dual-purpose breed)
  - خاصیت های پسندیده (Desirable traits)
  - گوساله های چاق شونده (Feeder calves)
  - اندازه نمودن و ارزیابی به اساس ساختمان بدن (Frame score)
  - مرمریت (Marbling)
  - برجستگی تولید یا کار کردن (Performance)
  - بی شاخ (Polled)
  - تولید کننده نسل خالص (Purebred breeders)
  - تهیه و تدارک (Supply)
  - گوساله های چاق شونده که عمر شان بین 1-2 سال باشد (Yearling Feeders)
- مهارت خوب برای تدریس: استعمال کنید یک طریقه خوب تدریس را که شاگردان را برای آموزش درس آماده کند. معلمین می سازند یک طریقه تدریس را برای صنوف خاص به اساس لیاقت شاگردان. طریقه های ممکن برای رسیدن به آن قرار ذیل است.

نمایش نسل های گاوها را در وقت داخل شدن شاگردان به صنف. استعمال کنند سلايدهای پاورپاينت را در خلای درس برای نشان دادن اشکال. هر شاگرد باید مکلف شود که پنج سوال درباره گاوهای گوشتی و نسل های آن بکنند.

خلاصه محتویات و استراتیژی تدریس

مقصد 1: نام گذاری قطعات گوشت گاوهای گوشتی:

پروبلم پیشبینی شده: تمام قطعات گوشت گاوهای گوشتی کدام اند؟

از شاگردان پرسان شود که چند نفرشان بیاد دارند قسمت های درس اول علم مالداري را که در آن راجع به پارت های گاوهای گوشتی برای شان تدریس شده و همچنان برای شان تکرار می کنیم که درس گذشته را توسط تشخیص نمودن قطعات گوشت گاوهای گوشتی پیش می بریم وهم برای شاگردان گفته شود که دیاگرام را که راجع به پارت های گاوهای گوشتی خودشان رسم کرده پیش روی خود بگذارند. اگر تمام شان این دیاگرام را ندارند، در آنصورت سلايد نمبر 4 پاورپاينت را بقسم مأخذ استعمال کنند.

I. چون مقصد عمده از گاوهای گوشتی تولید گوشت برای مصرف می باشد. ما تنها به تشخیص

پارت های اساسی آنها نمی بینیم بلکه برای تشخیص قطعات گوشت حیوان نیز متوجه می شویم.

A. ما تعداد زیاد قسمت های خارجی گاوهای گوشتی را از دروس گذشته اناتومی و

فزیولوجی حیوان می دانیم. شما باید محتوای درس اول را بفهمید و در زبان گفته

بتوانید (وقتیکه شما انتخاب می کنید گاو بهتر را از گاو دیگر).سلايد نمبر 3-4 پاورپاينت.

B. اصطلاحات زیادی راجع به قطعات گوشت گاوهای گوشتی که از حیوانات گرفته شده در

ریفرنس موجود است، شما باید آن را بدانید. اینها عبارت از اصطلاحات گوشت مانند

کمر، کمر کوتاه، قطعات گوشت و قبرغه های کوتاه می باشند.سلايد 5-6 پاورپاينت.

آیا شاگردان رسم قطعات گوشت گاوهای گوشتی را دارند؟ اگر دارند آنها می توانند آن را به شکل تکراری توسط قطع نمودن هر قطعه گوشت و جابجا ساختن شان در جای خود شان به مثل ((معما)). استعمال کنند پاورپاینت 1-1 TM را برای کمک.

مقصد 2: نسل های معمولی گاوهای گوشتی را لست کنید.

پروبلم پیشبینی شده: نسل های معمولی گاوهای گوشتی کدام اند؟

خواهش کنید از شاگردان که دورادور صنف را گشته و چیزهای خوب را نامگذاری نمایند. ممکن این یک تصویر، نوشته، تصاویر محرک و غیره مانند هر کدام ما که نکات فردی داریم. گاوهای گوشتی نیز دارای نکات فردی می باشند. همچنان برای شان گفته شود که ما راجع به چند نوع گاوهای گوشتی بحث خواهیم کرد. بعداً آنها تحقیق خواهند کرد درباره نسل که به آن دلچسپی دارند.

II. گاوهای نسل های معمولی گوشتی افغانستان از ممالک مختلف دیگر آورده شده اند. اولاً باید

بدانیم بعضی اصطلاحات که از آن استفاده میشود مثلاً

بی شاخ (Polled): یعنی گوساله هایکه بشکل طبیعی بدون شاخ تولد شده اند.

مرمریت (Marbling): موجودیت شحم پسندیده در عضلات بشکل پراکنده.

قابلیت قطع شدن (Cut ability): عبارت از تعداد قطعات بدست آمده گوشت قابل استفاده از

لاشه.

نسل های دو مقصده (Dual-purpose breed): این نسل گاوها بصورت عنعنوی برای

تولید شیر و گوشت استعمال می شود. اسلاید 7 پاورپاینت.

بعضی از نسل های که به آب و هوا و منطقه در افغانستان مناسب می باشند نسل های

برهمان، قلبه گاو و زیبو را دربر می گیرد.

A. برهمان: نسل گاوهای برهمان به آسانی توسط کوهان بالای شان و گوشهای بزرگ

و کشال شان تشخیص می شوند. عموماً به رنگهای خاکی تیره و سرخ تیره یافت

می شوند. گاوهای برهمن از جنس **Bos Indicus** در هندوستان منشأ گرفته است. این نسل گاوها در قرون متمادی به نسبت کمبود غذا، موجودیت حشرات، آفات، پرازیت ها، امراض و هوای گرم حارهء هندوستان جهت ادامه زندگی خود به شرایط فوق الذکر توفیق قابل ملاحظه نمودند. اسلاید نمبر 8-9 پاورپاینت.

B. قلبه گاو(Oxen): قلبه گاوها (مفرد آن قلبه گاو) عبارت از گاوهای می باشد که

برای کش کردن و بار بردن تربیه می شود. اکثر گاوهای بالغ نر، خسی شده می باشد. این ها برای قلبه کردن، ترانسپورت، انتقال بار کشتی ها، خرمن کوبی، دور دادن ماشین ها برای میده کردن حبوبات، بلند کردن آب برای آبیاری و مقاصد دیگر مثل کش کردن گادی و کراچی ها استعمال میشود. این گاوها اکثراً بشکل تیم دوتایی(جوره یی) برای انجام کارهای سبک مانند کش کردن گادی ها استعمال می شود. اسلاید 10-11 پاورپاینت.

C. زیبو(Zebu) عبارت از اصطلاحی است که مشابه به **Bos Indicus** است. باس

اندیکس نام علمی برای گاوهای که دارای کوهان هستند در جهان می باشد. نسل های عمده گاوهای زیبوی جهان مشتمل بر **گایر**، **گجرات**، **اندوبرازیلیان**، **نیلور** و **برهمن** می باشد. که منشأ اصلی شان هندوستان بوده و فکر میشود که اینها نسل های اهلی شده گاوهای قدیمی جهان نیز می باشد. اسلاید 12-13 پاورپاینت.

بعد از بحث کردن راجع به نسل های گاوهای فوق الذکر شاگردان باید نست نسل های گاوهای معمولی ساحه خود شان را نست نمایند. شاگردان بصورت آزادانه یا به قسم جوره یک نسل گاو را انتخاب نمایند. بعداً شاگرد باید درس بدهند که این گاو انتخاب شده برجسته ترین گاو دربین نسل ها می باشد. شاگردان باید معلومات راجع به نسل های شان مثل رنگ، وزن بالغ، منشأ اصلی شان،

خواص پسندیده و یکی از حقایق دلچسپ آنها را دریافت نمایند. بعداً آنها باید به شاگردان باقیمانده صنف راجع به نسل انتخابی شان معلومات بدهند. LS 1-1 را برای این معلومات استعمال کنید.

مقصد 3: طریقه انتخاب گاوهای گوشتی را واضح کنید؟

پروبلم پیشبینی شده: چطور می دانیم که کدام حیوان گوشتی نسبت به دیگران بهتر است؟ شاگردان باید یاد داشت های را که یک حیوان را نسبت حیوان دیگر بهتر نشان میدهد لست نمایند. ممکن آنها چیز های بسیار ساده مانند رنگ و وضع ظاهری حیوان باشد. برای شاگردان گفته شود که شما راجع به انتخاب حیوان و خواص پسندیده که دهقانان برای آن تجسس می کنند باید یاد بگیرید.

III. برای اینکه حیوانات گله خود را اصلاح کنید، باید لیاقت انتخاب حیواناتی را که دارای خواص پسندیده^۶ باشد داشته باشید.

خصوصیات پسندیده: عبارت از خصوصیتی می باشد که در مارکیت تقاضا میشود. بطور عمده انتخابات به اساس ساختمان و ریکارد بدست آمده صورت می گیرد.

ساختمان: عبارت از شکل، فارم و نوع حیوان می باشد.

خواص برجسته تولیدی: عبارت از قابلیت حیوانات برای تولید مثل، جدا شدن از شیر مادر، وزن گرفتن و قوی ماندن می باشد. سلاید 14 پاورپاینت.

A. یک طریقه انتخاب حیوان برای آوردن در گله عبارت از مشاهده، ارزیابی و نمره دادن ان

به اساس ساختمان ظاهری حیوان می باشد. نمره دادن به اساس ساختمان ظاهری (Frame

score) عبارت از اندازه گیری حیوانات به اساس مشاهدات و ارزیابی آنها در طول 205

روز می باشد. در تعیین نمره دادن به اساس ساختمان ظاهری اندازه گیری از نمبر 1-17 استعمال میشود.

B. نمره دادن برای ساختمان یک حیوان توسط نمبر 1-17 تعیین می گردد. مثلاً بین نمرات 9-11

تحت نمره اوسط می باشد. 12-14 اوسط است. 15-17 نمره بلند تر از اوسط می باشد. اسلاید 15 پاورپاینت.

C. وقتیکه حیوان را انتخاب می کنید، باید بدانید که تمام خصوصیات یک نسل از نسل دیگر بهتر نمی باشند. تصمیم بگیرید از روی علولویت های خصوصیات فردی و انتخاب کنید نسل را به اساس اولویت ها. علاوه از انتخاب باید برای انجام دادن خدمات خوب اداره، برای اینکه بهتر بودن حیوانات خود را در آینده حفظ کنیم به نسل گیرنده نیز سفارش شود. اداره خوب دربر گیرنده حفظ نمودن مغذیت خوراکه، شرایط مستریح برای زندگی، مراقبت از صحت حیوان و تشخیص و ارزیابی ستاک مادری می باشد. اسلاید 16 پاورپاینت.

D. تصمیم آخری برای انتخاب حیوان جهت اصلاح گله عبارت از انتخاب نسلگیرنده و تولید

کننده ماهر و مشهور می باشد، حیوان نسلی باید مطمئناً عاری از امراض و پرابلم های جنیتیکی باشد و ریکارد حیوان برای تعیین مفیدیت گله در گله دیده شود. اسلاید 17 پاورپاینت.

استعمال TM: 1-2 برای بحث درباره طریقه های انتخاب گاوهای گوشتی. اگر ممکن است شاگردان به ساحه برده شود که گاوها را به چشم مشاهده نموده و انتخاب نمایند. خصوصاً در وقت خریداری. مقصد 4: تشخیص کنید انواع خدمات تولیدی گاوهای گوشتی را.

پروبلم پیشبینی شده: کدام نوع تولید برای رفع ضرورت ما مناسب است؟

در نقاط مختلف جهان، تولید کنندگان گاوهای گوشتی می توانند که انتخاب کنند که کدام نوع خدمات برای گاوهای گوشتی داشته باشند. این نوع خدمات انتخاب شده تمام نقاط جهان میسر نمی باشد. پس فهمیدن بخش های مختلف تولیدی گاوهای گوشتی مهم می باشد.

IV. سه نوع خدمات گاوهای گوشتی موجود است: نوع اول عبارت از خدمات گوساله. نوع دوم آن

عبارت از گوساله های چاق شونده در طویله. نوع سوم آن عبارت از نسلگیری نسل های خالص

می باشد. قبل از اینکه تصمیم بگیرید که کدام نوع از این تشکیلات برای تان بهتر می باشد. تولید گوشت را از گاوهای گوشتی تحلیل کنید و خود را از فواید و نواقص آن مطمئن بسازید و نیز وضع مارکیت محلی را مشاهده نموده و فیصله کنید که به کدام عرضه و تقاضا روبرو میشوید، بعداً تصمیم بگیرید.

A. خدمات گوساله: عبارت از نگهداری گاوهای بالغ برای تولید گوساله ها جهت فروش

آنها بالای تولید کنندگان دیگر می باشد. در این تشکیل گاوهای نسلگیری می شوند که هر سال چوپه بدهند خصوصاً در آخر زمستان یا اول بهار. گوساله ها بدو طریق فروخته میشود: **گوساله های چاق شونده(لاغر):** این گوساله ها قبل از سن یک سالگی از مادر جدا میشوند، آنها تغذیه میشوند در طویله تا وقت آماده شدن به کشتار. **گوساله های چاق شونده یکساله:** عبارت از گوساله های می باشد که عمرشان بین 1-2 سال می باشد، بالای تولید کنندگان دیگر به فروش می رسند که آنها را تا وقت رسیدن به وزن کشتار تغذیه نمایند. **خدمات گوساله ها:** در وقت نموی گوساله ها از علوفه چراگاه استفاده خوب نموده و به کاریگر کم نسبت به خدمات دیگر ضرورت دارد. آغاز این خدمات آسان تر بوده، زیرا به سرمایه کم ضرورت دارد. این تشکیل به سامان آلات و سهولیات کمتر ضرورت داشته خصوصاً وقتی مفید می باشد که زمین برای کشت نباتات مناسب نمی باشد. مفیدیت دیگر اینست که تعداد گله را به آسانی توسط نگهداری یک تعداد از اولاد های شان بلند برده می توانیم در هر سال شما مجبور به خرید حیوانات دیگر نمی باشید بعضی نواقص خدمات گوساله ها عبارت از ضرورت به سرمایه گذاری زیاد به خرید زمین می باشد، **قابلیت فایده را ندارید:** زیرا که تقاضا برای گوساله ها در وقت آماده شدن گوساله برای فروش کم می باشد و مشکلات جدا نمودن گوساله ها از شیر مادر و خوردن ماندن جسم گوساله می باشد. **سلاید 18-19 پاورپاینت.**

B. تغذیه کنندگان گاوها: این تولید کنندگان گاو های گوشتی را تا وزن مارکیت برای کشتار تغذیه می نمایند خریدار یا مالک معمولاً گوساله های یکساله و یا خورد تر که از آن را می خردند و به وقت کم با سرعت ممکنه آنها را فربه می سازند. سرمایه گذاری اولی در این نوع خدمات تا اندازه بلند است. زیرا که ضرورت دارند به غذای با کیفیت، طویله و سامان و وسایل کار آمد. زمان برای تولید شان نسبت به خدمات گوساله ها کمتر می باشند. زیرا که خدمات گوساله ها دربر می گیرد مدت 4-6 ماه را. علاوه از قیمت بلند غذا، مصرف طویله و سامان آلات مصرف کارگر نیز بلند می باشد. باوجود تمام مصارف بلند و ضرورت دوران سریع، به منیجر ماهر در خدمات تغذیه کننده گاوها نیز ضرورت است. اسلاید 20-21 پاورپاینت.

C. نسل گیرنده های نسل خالص: عبارت از تولید کننده های می باشد که گله ها را برای تولید ستاک مادری خالص و عوض کردن بقیه گاوهای پیر و نامطلوب و یا منی را برای تولید گوساله های نسل خالص نگاه کنند. این ستاک مادری اصلاحات جنیتیکی را در گله تهیه می کند. مصرف اولی شروع کار تولید نسل های خالص بلند می باشد زیرا که قیمت حیوان که خصوصیت عالی جنیتیکی دارد بلند تر است نسبت به گاوهای اوسط و دیگر سرمایه گذاری بلند به سبب بلند تر می باشد که تولید حیوان با کیفیت مدت زیاد را دربر می گیرد. بعضی اوقات برای نشان دادن موفقیت حیوان ضرورت به مدت و زمان زیاد(سال ها) ضرورت است تا ریکارد اولاد شان را ترتیب نماییم، همچنان این کار به منیجر عالم و ماهر ضرورت دارد که این نوع خدمات را پیش ببرد. اسلاید 22-23 پاورپاینت.

TM:1-3 را بطور اساس جهت بحث صنفی برای فواید و نواقص هر نوع خدمات گاوهای گوشتی استعمال کنید.

تجدید نظر/خلاصه:

برای خلاصه نمودن درس مقاصد یاد گرفته شده شاگردان را استعمال کند. شاگردان باید محتویات که مربوط به هر مقصد است واضح کنند. شاگردان باید قطعات گوشت گاوهای گوشتی را نام گذاری کنند. بعد از آن نسل گاو گوشتی معمولی را نست نمایند. همچنان طریقه را که توسط آن گاوهای گوشتی انتخاب میشوند واضح نمایند و آخر ساختار انواع تولیدی گاوهای گوشتی را تشخیص کنند.

تطبیق:

تطبیق آن توسط حصه گرفتن شاگردان در لابراتوار تهیه شده می شود.

ارزیابی:

ارزیابی باید به مقاصد که شاگردان آنرا در هر درس آموخته اند متمرکز گردد. برای این منظور تخنیک های مختلف استعمال شده می تواند. مانند انجام دادن فعالیت و کار کردن عملی در لابراتوار و امتحان تحریری که ضمیمه این اوراق می باشد.

جوابات برای امتحان ساده:

پارت اول: پیوست کردن (Matching)

1 = e, 2 = f, 3 = d, 4 = b, 5 = a, 6 = h, 7 = g, 8 = c

پارت دوم: تکمیل جملات

A. قابلیت قطع شدن (Cut ability).

B. عرضه و تقاضا (Supply and demand).

C. حیوان نر خسی شده بالغ (Adult castrated males).

D. خواص برجسته یا مطلوب (Desirable traits).

E. نمره دادن و ارزیابی به اساس ساختمان بدن (Frame score).

F. بی شاخ طبیعی (Polled).

پارت سوم: جوابات کوتاه

شاگردان هر کدام از نسل گاوهای ذیل را تست کنند.

برهمان - قلبه گاو - نیلور - اندوبرازیلی.

اسم	امتحان اول
_____	

پارت اول: وصل کردن (Matching)

وضاحت: وصل کنید اصطلاحات را با جوابات درست شان حروف مناسب اصطلاحات را در مقابل اعداد نوشته شده در خالیگاه جوابات بنویسید.

a- تغذیه کنندگان گاوها (Cattle feeders)

b- تقاضا (Demand)

c- نسل گیرنده های نسل خالص (Purebred breeders)

d- خدمات گوساله (Cow-calf operation)

e- گوساله های چاق شونده (Feeder calves)

f- گوساله های چاق شونده یکساله (Yearling feeders)

g- ساختمان (Conformation)

h- مرمریت (Marbling)

----- 1- گوساله های جدا شده از مادر که عمر شان کمتر از یکسال باشد، تغذیه میشود تا وقت

فروش در آبخور.

----- 2- گوساله های که عمر شان 1-2 سال باشد فروخته میشود بالای تولید کننده دیگر جهت تغذیه تا وزن مارکیت.

----- 3- نگه کردن گاوهای بالغ برای تولید گوساله های که فروخته میشوند بالای تولید کننده دیگر.

----- 4- مقدار محصول که خریداری میشود در یک وقت معین به قیمت معین.

----- 5- تولید کنندگان که تغذیه می کنند گاوهای گوشتی را برای مارکیت و مسلخ.

----- 6- موجودیت شحم پسندیده در عضله گوشت.

----- 7- شکل، ساختمان و نوع یک حیوان.

----- 8- تولید کنندگانی که نگهداری می کنند گله گاوها را جهت تولید ستاک نسل خالص برای تهیه

عوضی بقیه گاوهای پیر(نا مطلوب) و یا منی برای خدمات گوساله ها.

پارت دوم: تکمیل کردن جملات

وضاحت: پیدا کنید لغت یا لغات را برای تکمیل کردن جملات ذیل:

1- _____ مقدار قطعات خورد گوشت که از لاشه بدست می آید.

2- _____ تمام محصولاتی که در هر وقت معین و _____ و مقدار محصولیکه

خریداری شده می تواند در یک وقت معین به قیمت تعیین شده.

3- قلبه گاوها عبارت از یک _____ که برای کار کردن

در فارم ها معمولاً بشکل تیم دوتایی(جوره^۶) استعمال می شوند.

4- _____ عبارت از خواص می باشد که در مارکیت تقاضا میشود.

5- _____ عبارت از اندازه گیری می باشد که اساس آن مشاهده نمودن حیوان و

ارزیابی آن در 205 روز می باشد.

6- _____ عبارت از حیوانی می باشد که بصورت طبیعی بی شاخ می باشد.

پارت سوم: جوابات کوتاه

برای سوال ذیل جواب بدهید.

گاوهای گوشتی معمولی کدام اند؟

قسمت های خارجی و قطعات گوشت گاوهای گوشتی TM : 1-1

2-1 :TM

انتخاب گاوها برای اصلاح گله

- **خصوصیات پسندیده (Desirable Traits):** عبارت از خصوصیاتی است که در مارکیت تقاضا میشود. عموماً انتخاب به اساس ساختمان و ریکارد تولیدی صورت می گیرد.
- **ساختمان (Conformation):** عبارت از شکل، ساختمان و نوع حیوان می باشد.
- **خواص برجسته تولیدی (Performance):** عبارت از قابلیت حیوان برای تولید مثل، جدا شدن از شیر مادر، وزن گرفتن و قوی ماندن می باشد.
- **نمره دادن به اساس ساختمان ظاهری (Frame score):** عبارت از اندازه گیری حیوانات به اساس مشاهدات و ارزیابی آنها در طول 205 روز می باشد.
- تمام خصوصیات یک نسل از نسل دیگر بهتر نمی باشد.
- **تصمیم بگیری از روی اولویت های خصوصیات فردی و انتخاب نسل به اساس اولویت ها از نسل های دست داشته.**
- **انتخاب نسل گیرنده ماهر و مشهور مطمئناً گاوهای گوشتی عاری از امراض و نواقص جنیتی را برای نسلگیری انتخاب می کند.**

3-1 :TM

خدمات تولید گوشت گاو

گوساله گاو

فواید

نواقص

تغذیه کنندگان گاوها

فواید

نواقص

نسل گیرنده های نسل خالص

فواید

نواقص

1-1 LS

نام: _____

نسل گاوها

	مملکت که از آن نشأت کرده
	وزن بالغ نر گاوها
	وزن بالغ ماده گاوها
	رنگ
	خواص پسندیده
	حقایق دلچسپ راجع به نسل

